

Matkaraportti

Jenni-Katri Vänskä

3 kk klinikkavierailu, Chris Hani Baragwanath Trauma Unit 1.7.-30.9.2021 Johannesburg, Etelä-Afrikka

Olen Helsingissä plastiikkakirurgiaan erikoistuva lääkäri ja aloittanut eriytyvän vaiheen koulutuksen HUS plastiikkakirurgian klinikassa tammikuussa 2020. Kiinnostus trauma- ja päivystyskirurgiaa, sekä akuutisti sairaiden potilaan hoitoa kohtaan heräsi jo lääketieteen perusopinnojen aikana. Kirurgian runkokoulutuksen aikana omaksi erikoisalaksi valikoitui plastiikkakirurgia. Omalla erikoisalallani hoidan erilaisia traumapotilaita, erityisesti palovamma-, raaja- ja haavapotilaita, sekä erilaisten vammojen rekonstruktioita ja korjausleikkauksia.

Suomessa vaikeiden pehmytkudosvammojen ilmaantuvuus on väkilukuunkin suhteutettuna pieni ja kokemusta etenkin lävistävien vammojen hoidosta on tämän vuoksi haettava ulkomailta. Töölön sairaalan traumarotaation kautta järjestyi mahdollisuus lähteä Etelä-Afrikan Johannesburgiin, Chris Hani Baragwanath Academic Hospital traumakirurgian klinikkaan 3kk klinikkavierailulle.

Chris Baragwanath Academic Hospital, Bara on Afrikan suurin ja maailman kolmanneksi suurin sairaala. Alun perin 1940-luvulla toisen maailman sodan aikaan sotilassairaalaksi rakennettu Bara käsittää yli 400 rakennusta ja yli 3200 vuodepaikkaa. Sairaala sijaitsee Sowetossa (South Western Townships), pääosin mustien asuttamalla alueella ja sen väestövastuualue kattaa n. 1,3 milj ihmistä. Päivittäin ensiavussa hoidetaan yli 350 potilasta, joista pelkästään traumapotilaita on päivystä riippuen n. 50-100/vrk.

Matkan ajankohtana oli heinä- syyskuu 2021. Heinäkuussa covid19 –pandemian kolmas aalto oli Etelä-Afrikassa pahimmillaan. Uusia tapauksia oli päivittäin yli 20 000 ja rokotuskattavuus oli matala. Matkustamista oli rajoitettu ja maahan pääsy oli viimehetkeen asti epävarmaa. Alkuun lockdownin rajoitukset olivat tiukat. Iltaisin ja öisin oli ulkonaliikkumiskielto, kokoontumisia rajoitettiin, ravintolat olivat auki vain noutoruoalle ja alkoholin myynti oli kokonaan kielletty. Rajoitukset, etenkin alkoholin myynnin rajoittaminen, vaikutti traumapotilaiden määrään dramaattisesti. Rajoitusten vapauduttua vilkastui myös traumaensiapu ja potilaita oli ajoittain jopa pandemiaa edeltävään aikaan verrattuna enemmän.

Alkuun työskentelin 4 viikkoa juniori rosterissa, eli paikallisten alkuvaiheen erikoistuvien kanssa traumaensivussa. Ensiavussa vastuulla oli vakavasti sairaiden traumapotilaiden alkuhoito, resuskitaatio ja diagnostiikka. Parempikuntoiset, stabiilit potilaat hoidettiin aulassa internien, eli vastavalmistuneiden lääkäreiden toimesta. Alkuun paikallinen työskentely ja sairaalamaailma vaikuttivat kaoottisilta. Potilaita oli paljon ja päivystyksen aikana mahdollisuuksia lepoon oli vähän. Lisäksi työnkuvaan kuuluvat Suomessa anestesia- ja tehohoidon erikoisalaan kuuluvat alueet, kuten intubaatio, keskuslaskimokatetrien laitto ja vasoaktiivien käyttö. Ensimmäisen kuukauden jälkeen pääsin seniori rosteriin, eli leikkaussalipäivystäjäksi ja kun viralliset työluvut lopulta saapuivat ja talon tavat tulivat tutuiksi, tein päivystyksiä lopulta myös itsenäisesti, apuna talossa oleva traumakirurgian takapäivystäjä. Traumapotilaista noin puolet oli lävistäviä vammoja, eri kehon alueen ampuma- ja puukotusvammoja ja toinen puoli tylppiä vammoja, tyypillisesti auto-onnettomuuksia, yliajoja, korkealta putoamisista tai pahoinpitelyjä. Etelä-Afrikan talvi oli heinä-elokuussa kylmä ja myös palovammoja hoidettiin ensiavussa paljon. Tyypillisimpiä päivystyksen aikaisia toimenpiteitä olivat traumalaparotomia, thorakotomia, sternotomia, erilaiset verisuonieksplooraatiot ja -ohitukset, sekä haavojen, degloving- ja palovammojen revisiot. Työn luonteen vuoksi suurin osa leikkauksista tapahtui päivystysaikana, öisin ja viikonloppuisin, minkä vuoksi pyrin päivystämään niin paljon, kun mahdollista, keskimäärin 2-3 kertaa viikossa. Leikkauskokemusta kertyi paljon ja klinikkavierailu tarjosi oppia vaikeasti vammautuneen potilaan ensi- ja tehohoidosta, sekä kartutti kokemusta etenkin lävistävien vammojen kirurgisesta hoidosta.

Kiitän Suomen kirurgiyhdistystä, Traumatologiyhdistystä ja Plastiikkakirurgiyhdistystä, sekä HUS tukieli- ja plastiikkakirurgian klinikkaa matkapurahojen myöntämisestä ja klinikkavierailun mahdollistamisesta.